



Kim bize taş atar ise, güller nisâr olsun âna.
Çerâğıma kast edenin, Hakk yandırısın çerâğını.

[Kim bize taş atarsa, güller saçılısın ona.
Işığımı söndürmek isteyenin, Hakk yandırısın ışığına]

Yûnus Emre

(N. Ahmet Özalp, Bilgelikler Divanı, İstanbul 2012, Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yay., sf. 103)

...



Hazal Kukul

Acının Sembolü Srebrenitsa Çiçeği

Lavinia yani ölüm çiçeği. Daha çok bilinen adıyla Srebrenitsa çiçeği... Ölümün, acının ve aynı zamanda umudun sembolü. Srebrenitsa Katliamı, Yugoslavya'nın dağılma sürecinde yaşanan çatışmalar nedeniyle BM tarafından güvenli bölge ilan edilmiş olan Srebrenitsa'ya sığınmış Boşnakların, Sırp paramiliter güçleri tarafından katledilmesi olayıdır. 1995 yılının Temmuz ayında gerçekleşmiştir. Bu olay, Lahey'deki eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi ve Uluslararası Adalet Divanı tarafından "soykırım" olarak tanınmaktadır.¹

11 Temmuz 1995...

*"Hiçbir şeyden korkmayın. Yapmanız gereken şey çok basit. Kadınların ve çocukların önden gitmesine izin verin. Otobüsler orada bekliyor. Onları Kladanj'a götüreceksiniz. Korkmayın. Size hiç kimse hiçbir şey yapmayacak."*²

Sırp Lider Ratko Mladić'in Boşnaklar'a yaptığı bu konuşmanın ardından otobüsler hareket etti ve hemen ardından orada kalan tüm Müslüman Boşnak erkekler katledildi. Bu katliamdan geriye kanıt bırakmak istemeyen Sırplar, katledilen sivillerin bedenlerini yakarak ıssız arazilerde açılan derin çukurlara gömdüler. Toplu mezarların uydudan görünmesini

¹ Tarih ve Sosyal Bilimler Alanında Online Bilgi, "Kısaca Srebrenitsa Katliamı, Bosna savaşı, Boşnaklar", tarihbilgi.org/srebrenitsa-nedir/, (ET: 18.04.2020)

² Vatansever, Muzaffer, "Zamanın Unutturamadığı Dram: Srebrenitsa", Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK), Analiz No. 10, Temmuz 2011, s.11

engellemek için de mezarlara metal parçaları attılar. Cesetlerin kimliklerini belirlemek bir yana, yerlerini bulmak bile imkânsız hale gelmişti. Ya da onlar öyle sanmıştı...

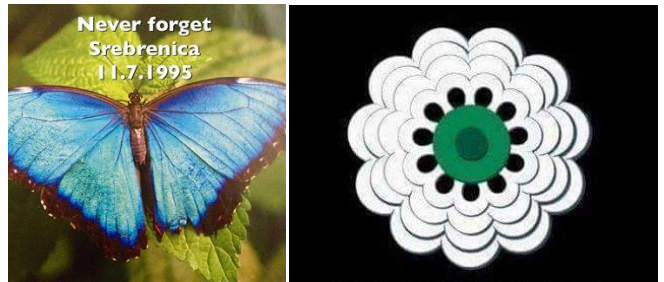
Ama mavi kelebekler...

Bilim adamları o bölgede birdenbire artan mavi kelebek türüne anlam veremediler ve bunun sebebini araştırmaya başladılar. Kelebeklerin dolaştıkları yerde yeni bitkiler fark ettiler. Cesetlerin gömüldüğü yerlerde toprağın yapısı değişmişti. Yapılan kazılar acıyı gözler önüne serdi ve beraberinde umudu yeşertti.

Kelebekleri çağıran koku aslında şehit olan evlatların, babaların, kardeşlerin kanının beslediği çiçeğin kokusuydu. Cemal Süreya'nın dizesindeki gibi *"Bir çiçek duruyordu, orda, bir yerde, Bir yanlışı düzeltircesine açmış"*. Bu şehitlere bir mezarı bile çok gören bir yanlışı düzeltmek üzere açmış bir çiçek. Bu tarifsiz acıyı dindirmeye gücü yetmez elbette ama umut oldu nicelerine. Her kelebek, her çiçek bir umuttu. Sevdiklerine elveda diyebilme umudu... Seslerini duyurabilme ve adalet umudu...

Kelebeklerin ardından gidildi. Kelebeklerin götürdüğü her çiçek, katliamı işaret ediyordu. Çiçeklerin altında yatan gerçek dehşet vericiydi! Nicedir yanan yürekler daha çok yandı ama huzur buldu belki biraz da. Sevdiklerinden geriye ne kaldıysa onu gömdüler mezarlara. Bu soykırım II. Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da yapılan en büyük etnik soykırım olarak kabul edildi. 2013 yılında Sırbistan Cumhurbaşkanı Tomislav Nikolić, *"Diz çöküyorum ve Srebrenitsa'da devletim ve halkım adına bazı kişilerin yaptığı zulümden dolayı özür diliyorum."* diyerek Boşnaklar'dan özür diledi.

Tarih tekerrürden ibarettir geçmişinden ders almayana. Bu yüzdendir ki Bilge Aliya İzzetbegoviç; *"Savaşta büyük zulme uğradınız. Zalimleri affedip affetmemekte serbestsiniz. Ne yaparsanız yapın ama soykırımı unutmayın. Çünkü unutulmuş soykırım tekrarlanır."* sözleriyle unutmamanın önemine işaret eder.



Srebrenitsa'nın şahidi ve temsilcisi Lavinia çiçeği...

Bu çiçek, sadece Srebrenitsa annelerine karşı duyulan muhabbetin temsilcisi değil, ölen şehitlerin ve annelerinin yaşadığı hüznün de temsilcisidir. On bir (11) yapraklı Srebrenitsa çiçeği 11. Temmuz 1995 katliam gününü, ortasındaki yeşil renk yeniden doğuşu, etrafındaki beyaz renk ise masumiyeti simgeliyor. Bu katliamın ve soykırımın başka hiçbir yerde, hiçbir zaman, hiçbir şekilde yaşanmamasını ve Srebrenitsa annelerinin, adaletin bir gün vuku

bulacağına dair inanç ve umutlarını bu yeşil renk temsil eder. Yaşanan tüm acılara rağmen bu yeşil renk bir yandan barışı simgelerken bir yandan da yaşananların hiçbir zaman unutulmaması adına bir temsilcidir.³

Bu çiçek bize daima kaybedilen/katledilen 8372 canı hatırlatsın. Unutturmasın Müslümanın uğradığı zulmü. Genç, yaşlı, kadın, çocuk demeden türlü işkencelere maruz bırakılmayı unutturmasın. Ve tabi onu yapan zalim zihniyeti...

³ Türktoyu, "Umudun ve Acının Sembölü Srebrenitsa Çiçeği", turktoyu.com/umudun-ve-acinin-sembolu-srebrenitsa-cicegi, (Erişim: 18.04.2020)